

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár; Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-udvarhelyi pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

A magyar nemzet történelmi hivatása.

Ez az ősz a nemzeti ünnepek korszaka. Wesselényi, Kossuth, az aradi vértanúk, Mátyás, történelmünk nagy alakjai jelennek meg újból szemeink előtt. Az elmúlt idők visszatérnek fényben, pompában, ünnepi köntösben. Ünnepelünk. Az ünnep erőgyűjtés. Az elfáradt lélek fölfrissül, új erőt merít, hogy ismét alászállva küzködjön, viaskodjék a mindennapi élet küzdőterén. A nemzeti ünnep a nemzet életkedvének megújulása mondja egyik híres görög állam bölcsész. Letűnt nagy szellemek, mint üstökösök visszatérnek ismét, sugaraiktól örömtűzek gyulnak, fénynyel koronázzák a bércek ormait, fellobogtatják a kebel szent lángját. Oh hála Neked kegyelem Istene, hogy a magyarnak sok ilyen ünnepe van!

Alljunk meg e magas bércezen, álljunk meg ez ünnepi fényben. Tekintsünk bele a rég mult időkbe, ezer esztendő történetébe. Mit tett, miért élt, miért halt, miért szenvedett annyit a magyar? Erdély bércein lobog fel most az ünnepi láng, hogy beragyogjon egy egész országot, áttörjön a Kárpátok fellegrárain s hirt vigyen túl a Lajtán. Mátyás magyar király, nagy magyar király harci ménen, ércz paripán ott ül immár Kolozsvár piacznán. Fölemelt fővel, merész tekintettel, hatalmas ércznek minden erejével hirdeti, hogy az igazság örök, az igazság diadal. Az igazság. Igen. „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.” Ez az ő emléke, ércznél maradandóbb; népe emelte, szívében emelte, szívében őrszi. És az a merész tekintetű, büszke

érczkolossus Mátyás, az igazságos. Népe öntette, szívé, verejtékét olvasztotta bele s a nemzet géniusza emelte magasra.

En azt tanulom a történelemből, hogy a népeknek hivatások van. Izrael Jehováért küzdött. Az igaz Isten imádása gyújtja lángra a proféták lelkét, buzogtatja a költők érzelmét. A görög világosságot gyújtott az érzelemben, el-leste a természet remekeit s utáncsinálta. Tudós és művész, ha alkotni akar, hozzájuk megy iskolába ma is. A római államalkotásra tanította az emberiséget. Attilát a népek büntetéséért küldötte az Ur. A francia nagy örök eszméket röpitett világgá: szabadság, egyenlőség, testvériség. És a magyar? A magyar jött, hogy küzdjön és szenvedjen az igazságért. A magyar történelemnek vannak, sűrűn sorakoznak vérrel festett, könnyel áztatott lapjai, de valamennyit dicsfény övezi, mert igazságért, igazságban hullottak azok. Igazságért: Istennek igazságáért küzdött nehéz, százados küzdelmet a pogányok ellen. Igazságért: lelkiismereti szabadságért izzadt, szenvedett, harcolt idegen és önvére ellen. Igazságért: népek jogáért, szabadságért vivott nehéz csatákat, hordott súlyos láncokat. Igazságért: hűségéért fizetett nehéz adókat. Igazságért: nagylelkéért, szeretetéért, melylyel keblére ölelt annyi idegent, áldozott vért tenger sokat, vagyont garmadákban.

Idevezette a magyart Európa szívébe. Az igazság egy szép égi lény. Az embernek fejét fölemeli, homlokára szép, ékes koronát tűz, személyes bátorságot, villámokat kölcsönöz, szívé földobogtatja. A száraz kenyeret édessé, a kemény földet puha

nyoszolyává, a szegény kunyhót boldogság fészkévé teszi. Az igazság fölemeli az embert Istenhez. Az igazságért küzdő vére termékenyit. kardjának szikrája gyújt, szenvedésének borus homályából mennyei fény tör elő. Az igazság égi angyal, mikor megismertük, elröpül, hogy ismét keressük, ismét és szüntelen, mert a mi utunk odavezet az isteni tökéletesség mennyei csucsára. Az igazság vérző hős. Az igazságért szenvednünk kell, mert az igazság kincs. Az arany keresésébe belesápad a bányász; a kagyló megvérszi a kezet míg kiadja a gyöngyöt. Az igazságot szívünk vérével szerezzük meg, azért drága, azért oly becses.

Nemzetünk az igazságért szenvedett s szenvedései áldássá, dicsőséggé váltak. Népeknél istene, ki ünnepeket adott a magyarnak, ujjtsd meg ezeken e nemzet életét! Hadd értsük mindannyian, hogy az igazság örök, a mi nemzeti hivatásunk örök!

Biró Sándor.

Ki volt Mátyás király?

Egy hitében és erkölcsében megrendült, bomladozó világ határán s egy születendő ujnak küszöbén emelkedik fel Hunyadi Mátyás király nagyszerű alakja. Agyában óriási tervek forogtak; kebelén nemes szív lakott. Hazánkért mindent akart; és senki sincs, a ki többet tett volna, mint ő. Erős férfiú volt és király, még pedig kemény kezű király, a ki a mi jót elha-

tározott, végre is hajtotta. Utjába állani nem bírt semmi: a lázadó urak sem, a lázadó ország sem, sőt még a törvény sem. A ki ellensége volt neki és a hazának, azt porrá zuzta a csata mezőn és az országgyűlésén, külső országokban és itthon. Porrá zuzta ő, a kinek nem valának királyi ősei; a kit ötödik László király hóhérbárdjától csak a gondviselés mentett meg; a kit a börtönből a trónusra a nép fegyvere emelt.

Szemeinek szűk volt Magyarország. Királyi tekintetét a véghetetlen világra vetette s azt diadalmasan megakartta hódítani magának és a magyar nemzetnek.

És mert tudta, hogy „elvész a nép, mely tudomány nélkül való“: nemcsak hatalmassá, hanem műveltté is akarta tenni az országot. Udvarába gyűjté a tudósokat, képviselőket és képfaragókat s úgy becsülte őket, mint csatáinak legjobb vitézeit; elhalmozta őket vagyonnal, s a mi ezüstnél, aranynál drágább: királyi szertetével.

Különösen szerette olvasni a régi görög és római nagy írókat; a régi világ nagy vitézeinek történeteiben gyönyörűséget talált; méltó akart lenni hozzájuk. Azt akarta, hogy körülötte is ilyen nagy írók, nagy vitézek legyenek.

Mátyás az egyetlen királyunk, kinek nevét nem csupán a historia tartja fenn, hanem az élő, halhatatlan emlékezés. Mátyás az egyetlen király, kit maiglan színről-szinre ismer a nép; tudja hősi tetteit és jó cselekedeteit, emlegeti szokásait, elmés mondásait, kalandjait. Hogyne tudná, hogyne emlegetné! Hiszen *igazi király*

TÁRCZA.

Egy nagyhirű könyvből.

(Szemlvények Bartha Miklós „Kasár földön“ cz. könyvéből.)

Az uradalom.

Vonatunk elhaladt Munkácsvár alatt s betért a Latorcza völgyébe. Fényes emlékek, sötét emlékek kelnek, ébrednek, váltakoznak a robogó kerekek forgó sietségével.

Munkács fellegráros részében Zrinyi Ilona ablakát keresi szemünk. Látni véljük a bástyát, melynek boltívét bezuzta a Montecucculi bombája. A bástyához bizalmasan tapad a Báthory-kápolna, mint a fecskéfészék az ereszhöz.

Hormayr e várban szenvedett fogságot; Kazinczy is. A Bach-korszak rablógylkosok számára rendezte be Rákóczy várát.

Mégis csak csúf mesterség oztráknak lenni.

Most üres a vár. Egy kedves öreg ur mutatja a rabczellákat, a dolgozó termeket, a fogházfelügyelő lakását, a mosókamrákat. Aztán felvisz a fellegrvárba. Hangja komolylyá, mélabussá lesz. Kerengő szemei megakadnak a mély

kuton, a melynek vize egykor kurucz vitézt üdített; a szabadság fán, melyet 48-as várórség ültetett; a fülkén, hol a Zrinyi Ilona rokkája állhatott; egy másik fülkén, hol a nagy fejedelem nyoszolyájának kellett lenni.

Vonatunk sietve kanyarog a Latorcza völgyében. Jobbról marad a beregszentmiklósi kastély. Miként az egész vidék, úgy ez is a Rákóczy Ferencz tulajdona volt. Nincs rajta látnivaló. Az őszi ködnek egy lengő foszlánya öleli át néhány fenyőszál magas sugarát. Mintha sóhajtás volna a letűnt szabadságharcok vitézeinek kebléből.

Ha betérsz pázsitos udvarára: szívesen kínál meg jó szilvapálinkával a Schönborn-uradalom egyik erdésze. Csakhogy németül beszél, ha azt akarod, hogy megértse szavadat.

Balról, az ősbükk-erdőség egyik kapuján tornyos kastélyt látsz messziről. Új épület, melyet Schönborn Ervin gróf ő magassága építtetett. „Seine Durchlaucht“. (Ő magassága.) Mert önálló családjoggal és házasságszabályozó hatalommal bír. Majdnem uralkodó nemzetség. Ha fenség volna, uralkodó volna. De csak magasság.

Csak? Ez nem — csak! Ez nagyon is sok. Jussa van a felséggel piketirozni és bármelyik főherczeggel kettősben sörözni. Törvényes leánya nem lenne morgantikus (nem egyenrangú) feleség, ha mindjárt Habsburghoz menne is férjhez.

volt: hatalmas a hatalmasok ellenében, paizsa a gyöngéknek és elnyomottaknak. Országok hódításának gondjai között meghallá és meghallgatá a jajkiáltást, megszámlálá a szegény nép néma könnyeseppjeit. Mindent látott, mindent tudott, mert mindenütt jelen való volt, mint a Gondviselés. Szeme a felszín kérge, ragyogása és tömjén-füstje mögött meglátta a valóságot. Nem lehetett hízlegésekkel, rendezett diadalmenetekkel elámitani. Ismeretlenül, közönséges embernek öltözve járta be a nép kunyhóit, a melyek olyan messze esnek a királyi trónustól, hogy a kegyelem napsugára elhalványodik, mire hozzájuk ér. Parancsolni tudott nem csak másoknak, hanem magának is. Ő a mindenható: és akarata törvény vala, mert igazság vala. Rengeteg áldozatok árán olyan fényt és hatalmat szerzett királyi trónusának, a milyent sem előtte, sem utána senki; de együtt dicsőíté meg magával Magyarország nevét.

Igen! Mátyás király magasan álló példakép; igazi király magyar agy és magyar szív szerint; egy élő rege, mely a mult idők fölött örökifjan virágozik fel, mint a tavasz; vonásai el nem sápadnak, sőt szeretve és imádva mind ragyogóbbakká lesznek az esztendők mulásával.

A világtörténet nem birt állandóbb, fellegesebb emléket emelni fejedelemnek, mint a milyent Hunyadi Mátyásnak emelt ezzel a szívekbe vésett felirással: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.“ Ennek a betűi meg nem kopnak, el nem homályosodnak; valameddig ur és szolga, gazdag és szegény lesz ezen a földön.

Jaj volt nekünk, hogy olyan tünemény vala

Ez a kastély, kétszáznegyvenezer katasztrális hold hitbizományi (eladhatatlanul a család legidősebb férfi tagja által öröklendő) birtok fölött uralkodik. Kerek számban 24 négyszög mértföld; vagyis 1350 négyszög kilométer. Ha csak magára állana: negyvenkét kilométer volna a hossza és harminczkét kilométer a szélessége. De bele esnek a főlzabadult jobbágyközségek telkei és határai. Mintegy kétszáz község. Nem nagyok, de kétszáz! Együtt ezekkel a szigetekkel kitesz a birtokterület legalább 40 négyszög mértföldet. Tehát nagyobb, mint Árva, Esztergom, Moson, Ugocea, Csanád, Liptó-vármegyék külön-külön. Másfél akkora, mint Turóczmegyé. Alig kisebb Győrnél, vagy Abauj-Torontálnál. Saját megyéje területéből majdnem kétharmadot foglal le.

A nagy birtok nagy áldása lehet a vidéknek; de lehet nagy átká is. Ha a művelés belterjes; ha emberséges a tisztikar; ha magára veszi az uradalom a cselédek, napszamosok egyházi és iskolai terheit — egyszerűval, ha érzi a tulajdonos és a kezelőség azon közkötelességek ethikai kényszerét, mely a nagybirtokkal együtt jár; akkor egy ilyen nagybirtok, akár hitbizományi jellege van, akár szabad birtok, nagy jótétemény a népre..

A kinek milliói bankokban, értékpapirokban kamatoznak, az nem ismeri a jótettek igaz örö-

kit meg nem előz, nem követ hozzá méltó senki! Minél ragyogóbb volt ő, annál feltünőbb az utána következő idők gyászos volta.

Mátyás egymagára volt hazánknek fénye, nagysága. Ő volt az ország, a hatalom, a dicsőség. Érezvén, hogy minő rövid ideig tart egy emberi élet: e rövid élet alatt megakart teremteni itt minden szépet, minden nagyot, minden dicsőségest. És teremtett: palotákat, nemzeti hadsereget, dicsőséges Magyarországot. Mesék büvös-bájos palotái, tündéerkertjei, csak álomban látható csuda dolgok, mint a varázsló-mester szavára: úgy termettek Magyarországon. Fényesség és hatalom, tudomány és szépmesterségek ragyogták be trónusát. Tábortalakítva világverő hősökből. Azt hitte, hogy ha a magyar lobogót diadalmasan feltüzi idegen országok megvívott várfalaira; ha magyar vérrrel hinti be a külső országok győzedelmes csatamezőit: a magyar dicsőség napfénye le nem alkonyul soha. A tudományoknak nem *magvait* veteményezé el itt. Nem bírta ő bevárni a lassan érlelődő termést. Ő egyszerre kész erdőket akart átültetni. Ugy hitte, hogy miképpen győzedelmes háboruiból haza hozott tömérdek kincsekkel gazdaggá tette a hazát: azonképpen művelté teszi az egész nemzetet, ha trónusa körébe gyűjti az akkori világ nagy tudósait, kitünő festőit, építőmestereit és szobor-faragóit.

Csak ő tudta akkor ezt a nemzetet magához lánczolni a szeretet és tisztelet lánczaival, csak ő tudta rábirni, hogy vezérlete alatt minden erejét saját nagyságának és dicsőségének növelésére fordítsa. Ugy hogy midőn ez a roppant

meit. Lehetnek házi szegényei, a kiket megsegít s a kiknek hálálkodása kellemes pillanatot szerez. Tehet jelentékenyebb alapítványt és a hirlapok megczikkeznek. Ez is jól esik bizonyára. Ha gyakran ismétli Istennek tetsző kegyes adományait s ha politikailag nincs pártbélyegzés alatt: báróvá, sőt a főrendi ház tagjává is ki nevezhetik; tagja lehet a Nemzeti Kaszinónak; tarokkozhat miniszterekkel, generálisokkal, grófokkal; bevásztják a delegáció hadügyi bizottságába s udvari ebédekre kap meghívót.

Mi ez azon földi és mennyei gyönyörűséghez képest, a mit egy nagybirtokos élvez, ha boldog és jól szituált nép veszi körül? Tanyáról-tanyára koczikázva, ha látja a cselédségnek vidám gyermek-seregét s tudja, hogy ezek a bazsarózsa arczok neki köszönhetik a színt, az erőt, a mosolyt.

Mindenik tanya egy jól rendezett szép kis község. A kényelmes udvarházban az ispán családja lakik. Nagy világos szobák, beárnyékolt tornác, diszes bokrok a lak előtt. Benn elégedett háznép.

Szemben az iskola; mellette a tanító lakása. Szép sorrendben a számadók, béresek, kerülők, juhászok, kanászok, csikósok, gulyások lakásai. Valamennyinek veteményes kertje, gyümölcsöse. Egész utczasora a dohánykertészeknek és megtelepült feleseknak. Aztán a kovács, a bodnár.

nagy nemzeti hős, ez a roppant nagy erő, mely mind ezt a dicsőséget alkotta s fentartotta, összeroskadott: semmivé lett ez a tündérvilág is, mint egy hajnalban látott álom; semmivé lett rögtön, oda lett nyomtalanul.

annyi kincset halmozott fel budai palotájában, hogy halála után száz esztendeig volt mit raboljon fölünk török, német. Ebből gazdagodott a kifosztott hazán kívül az egész világ. Csak elrabolni kellett, hogy nálunk nyoma se maradjon létezésének.

A magyar király udvarának fényét az álmélködő krónikások a babilonai Ahasvérus királyéhoz és a római császárokéhoz hasonlították. A külső országok királyai, hogy pénzeiknek hite legyen, a magyar pénz mértékére verették aranyukat, ezüstjüket. A magyar pénz értéke nemzedékeken keresztül maradt szabályozó a határán kívül. S ime! második Ulászló királyunk, a ki mindjárt Mátyás után következett, sirva panaszolá egy idegen fejedelem követének, hogy milyen inségben kell élnie király létére!

Mátyás a hadviselés tudományában is első volt; Lengyelországtól az Adriai tengerig, Moldovától Bécsig és Prágáig győzedelmes kísérté zászlóit; világszerte félték tőle és ünnepelték nagy nevét.

És halála után, mielőtt egy emberi élet folya: a keresztyének bástyájának, Budavárának falain a törökök félholdja fényeskedett, s Magyarországnak még a *neve* is halványodni kezdett inkább és inkább. „Szállton száll alá és a nagy köntösnek csak alig maradt a gallérja“, mondja bánatosan a krónika írója, Heltai Gáspár.

a kerékgyártó, az asztalos, az ács. Amott az állatorvos, a gépész, a kasznár. Ezekhez járul a központi tanyán, az orvos, a lelkész, a pénztáros, az ellenőr, az irnok, az intéző, a főerdész, a főszámvevő.

Mindenfelé a gyakornokok, a gazdaságnak ez a könnyű lovassága, a kik lótnak-útznak, lovagolnak, parancsot visznek, tánczolnak, szilajkodnak, párbajoznak, nagyokat lakmároznak, nagyokat koplalnak s mint a birtoktest idegszállai, a lőtől a végtagokig szolgálják a vezetés egységét.

Számítsuk még ide a szeszgyár vezetőjét, könyvelőjét, levelezőjét, szerelőjét és állandó munkásait; az erdővédeket, a kocsisokat, lovászokat, inasokat; a komornyikot, szakácsot, kertészt, nyergest, várnagyot, huszárt, kapust, szijgyártót, tehenészt.

Valamennyinek egészséges kerti lakása, tisztességes fizetése; valamennyivel jól bánnak; sertése, tehene, ha valamelyiknek elkárosodik, az uradalom pótolja: betegség ha éri, az uradalmi kórházban ápolják, gondozzák, éllemezik ingyen. Lisztje, tűzifája, szalonnája, füstölt ázalékja, teje valamennyinek van. Senki sem éhez, senki sem fázik, senki sem hajléktalan, senki sem elhagyatott.

Vasárnap nem dolgozik. Pacsirta-szó mellett áll a munkába s fülemile dal altatja el. Nap-

És szállnia kellett. Mert ezt a korszakot nem a *nemzet*, hanem csak *egy ember* képviselte; mind e hatalom és dicsőség a *Mátyás* kezében nyugovék; mind az a fény, a mely Magyarországot beragyogta, csak a *Mátyás* trónusának sugározása volt. Tul azon sötét alkonyat borongott, hogy kövesse majd sivatag éjszaka!

Nagygyá és örökkévaló dicsőségben ragyogóvá egy nemzetet még a mindenható Isten sem tehet, ha a nemzet maga elfelejtkezik magáról s erkölcsstelenségbe és tudatlanságba sülyed. De ha nemzet és király egymást kézen fogva, egymást segítve haladnak előre: mindkettőjüknek fénye, dicsősége, nagysága, hatalma és boldogsága nőttön-nő és megmarad mind az idők végéig.

Ezt tanuljuk mi világverő Mátyás király történetéből, kinek hatalmát és dicsőségét, igazságos voltát és nemes lelkét, nagy eszét és szívét háládattal emlegeti a magyar nép s lelkesedve hirdetik a magyar költők!

Kazinczy Gábor után.

Régi dal régi dicsőségről.

Énekl' egy hegedős (költő) a II. Ulászló idejében; igazságot a szegénynek: úgy értetendő, hogy igazságot szerzett.

Régi dal, régi dal régi dicsőségről!

Fényes napnak ragyogása rózsafelhős égből.
Világverő Mátyás sirján még a virág zöldül....
A dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről?

Fényben úszott az uri nép, bőségen a szolga,
Az utolsó parasztnak is öröm volt a dolga.

sugár, felhőjárás, mezei virág, barázda illat veszi körül. Naponként látja, hogy miként zöldül ki a rét, miként lesz a virágból gyümölcs, a vetésből érett kalász. Látja a sertésnyáj szaporodását, a báránysereg vidám játékát, a tojás titkozatos átváltozását csirkévé. És szivja a tiszta levegőt, issza a friss vizet, hallgatja a kolompot, a távoli harangszót, a tücsök énekét.

Nézi a csillagos eget, a bűbajos földet, a csirázást, a termést, a rügyfakadást s azután a hervadást, a lombhullást: a szállingozó pókhálót, mintha az őszre vált természet fehér hajszálakkal fonná körül a megvénült paraszt homlokát... csoda-e, ha életének ez az egyszerűsége, öntudatlan költészete, nyugalma, gondatlansága eltölti szívét hálával gazdája iránt s lelkét hívő vallásosság emeli a magasságokba?

Ki tudná megmérni az életnek azt a benső gyönyörűségét, melyet a gazda érez, ha ilyen nép veszi körül? Ez nem a jótékonyság pillanatnyi élvezete? Ez nem olyan, mint a csillogás a fogadó termék fényében s a lakomák dús asztala mellett. Nem olyan öröm ez, mint a milyent a diszes fogat, a drága kristály, a mesés ékszer, a varázslatos palota nyujt.

(Folyt. köv.)

Igazságot a szegénynek, diadalt a hősnek,
A gyöngének oltalmazást, harczt az erősnek.

Örömmel jött a jó barát örömei házába,
Reszketve jött az ellenség siralom házába;
Fejedelmek kezeit nyújtják szövetségre,
Ki meg dugta mind a kettőt háta megé félve.

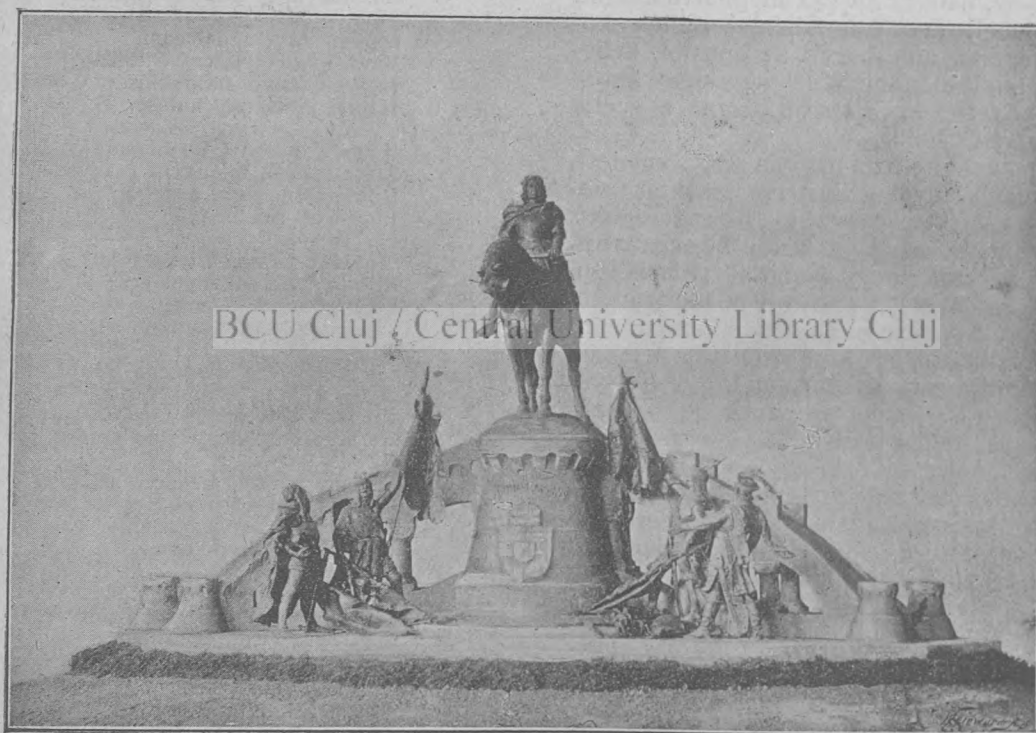
Tudós urak tudományát arannyal fizették,
Magyar nemzet virulását világnak hirdették;
Merre nap jár, merre hír jár, három tengerpartnál,
Boldogabb nép, délezegebb nép nem volt a magyarnál!

Világverő Mátyás sírján még a virág zöldül,
A dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről?
Leáldozó nap sütése alkonyodó égről:
Régi dal, régi dal régi dicsőségről!

Fókai Mór.

alatt, hogy sokkal fényesebben akarja fölépíttetni. S hogy alattvalói boszuját kikerülje, a város felgyújtását a keresztyénekre fogta, ellenük a legkönyörtelenebb üldözést rendelte el s az elfogottakat iszonyu kínzások között végeztette ki.

A fővárosból a keresztyének üldözése továbbterjedt a vidékre s különösen a kis-ázsiai tartományokba. Ugyanekkor (Kr. u. 66 körül) Zsidóországban kitört a forradalom. A választott nép fegyvert fogott, hogy kivívja szabadságát, de sikertelenül, mert a római legiók feltartóztatlanul, mindent letiporva nyomultak előre s Jeruzsálemet és a templomot végpusztulással fenyegették. Rémülve halották a keresztyének e rettenetes dolgokat. S napról-napra újabb hírek érkeztek a néplázadásokról, a pestis, földrengés, drágaság és éhínség pusztításairól. Ezek

Képek a keresztyén egyház történetéből.

2. A jeruzsálemi gyülekezet és a főapostolok.

„Ti vagytok a világ világossága: hegyen fekvő város el nem rejtőzhetik“ ...

Mát. V. 14.

(Vége.)

Nemsokára azonban más dolgok vették igénybe az ifju gyülekezet és az apostol figyelmét. Rómában a császári trónon a szörnyeteg Néró ült, a kinél elvetemültebb zsarnokot nem ismer a történelem. Miután fivérét, anyját, tanítóját és feleségeit megölette, a 64-ik évben Rómát felgyújtatta és hamuvá égette azon ürügy

az események mind jobban megerősítették a keresztyének lelkében azt a hitet, hogy a világ vége közel van s nemsokára visszatér Jézus a földre, hogy ítéletet tartson, ellenségeit legyőzze s a maga örökkévaló országát megállapítsa. Ilyen körülmények közt írta János, Pathmos szigetén időzve, a „Jelenések könyvét“, hogy a csüggedő gyülekezeteket a hűségben erősítve s a szenvedések között türelmesekké és állhatatosokká tegye.

De az apostol reményei nem valósultak meg. Nem Róma, hanem Jeruzsálem dőlt romba s a Messiás nem az ég felhőin jött el, hanem az emberi szivekben dicsőítette meg a maga csodás erejét.

Mikor János, Pathmos szigetéről visszatérve, a gondjaira bizott gyülekezeteket meglátogatta, egy nagyon tehetséges ifjura talált, a

ki nagyon megtetszett neki s azért magához fogadta és tanította. Történt egyszer, hogy el kellett hazulról távoznia hosszabb időre s akkor rábizta az ifjút a gyülekezet véneire, hogy gondozzák. A mikor apostoli utjáról visszatért, legelső kérdése ez volt: Hol van az én emberem? A vének zavartan felelték: „Nincsen itt, elbujdosott a pusztába és rablól lett belőle“. János azonnal utra kelt s nem törődve a pusztával, rablókkal, felkereste a rablók tanyáját. Alig közeledett ehhez a helyhez, azonnal megrohanták a rablók s megkötözve, vezérük elé hurcolták. És ki irhatná le az apostol megütközését, a mikor a rablóvezérben régi tanítványára ismert. Az apostol nem beszélt sokat, csak ránézett az ő jóságos szemével, megszólította nyájas hangon s megölelte, mintegy elveszett s újra megtalált gyermeket és csak azt kérdezte tőle: „Te vagy-e az, fiam?“ Az ifju meghatva ekkora szeretettől, mely őt a pusztában, a rablók között is fölkereste, oda borult az apostol kebelére s csak annyit mondott: „Te vagy-e, atyám?“ És aztán követte az apostolt, mint a szelid bárány gazdáját.

Midőn János apostol nagyon megöregedett, barátai és tanítványai a köztérre szokták vezetni, a hol a nép apraja-nagyja összesereglett, hogy hallja a tisztes agg férfiu búcsuszavait. János ilyenkor csak ennyit mondott: „Fiacskáim, szeressétek egymást!“ ... Végre a tanítványok és a jelenlevő atyafiak megünvén mindig ugyanazt az egyet hallani, megkérdezték tőle: „Miért mondod mindig csak e szavakat?“ „Azért — felelé az apostol — mert ez az Úr parancsa s ha ezt betöltik, teljesen elég!“ ...

Valóban, elég! Csakhogy „ne szeressük egymást csupán beszéddel és nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal.“ Ezt a szeretetet hirdeti János apostol, ezt rajzolják a neve alatt fennmaradt levelek s így méltán nevezhetjük őt a szeretet apostolának.

(Verner nyomán.)

Ifj. Péter Károly.

Fohász.

(1902. október 6.)

Imára hív a kis harang,
Imára csendül meg szava,
Imát rebegjen ajakunk,
— Imádkozunk, imádkozunk ...

Ki e világot *gond*
Ki népeidre örködöl,
Im, hozzád esdekel szívünk:
Jövel, megváltó Istenünk!

Te építész oltárokat,
Az emberszívek rejtekén,
Bűnös, hitetlen, szolga, rab
Benned lesz hívő és szabad ...

Te küldöd a Megváltókat
Meghalni a Golgothákra;
S mely hullt hitért, szabadságért,
Te tartod számon azt a vért.

Hatalmas Ur! Te tudod, mért? —
Tizenhárom magyar vére,
Piros vére tapad rája
Az aradi Golgothára.

Porba hullunk, leborulunk,
Titkod kísért, elménk gyenge...
De a mely meg nem szégyenit,
Feltámad lelkünkben a hit.

A sirnak éji fátyolát
Életsugár lebbenti fel,
Az elsárgult avar felett
Szárnyat bont majd a kikelet.

Tavasz derül a tél helyén,
A tarlott fákon lomb fakad,
A szabadság rügye, fája
Kihajt Uram! egy szavadra ...

Apáink szent dala szárnyán
Imádsággá olvad lelkünk...
A miért ők éltek, haltak:
Oh, add meg szabadságunkat!

Legyen az a tizenhárom
Mind megannyi fénylő csillag,
Legyen fénye, tündöklése:
Hajnal jötte, nap kelése.

Hogy a mikor a Te néped
Áhitattal reá tekint, —
Dobbanjon össze a kebel
Ébredező reményivel.

S akkor, Uram! övezzen fel
Hitetlent hit, gyengét erő;
Karbon az ér, szivben a vér
Pezsegjen, égjen a honért!

Perzselje meg szent, égi tűz
A bátor honfi sziveket!
Kit izzó lángnyelve talál,
Az száz halállal szembe száll!

S a merre kél, a merre száll,
Te járj, Uram! néped előtt
A ragyogó napsugarban,
A csillagos éjszakában.

Mutasd meg a hitetlennek:
„Lesz még ünnep a világon!“ ...
Azt hirdesse az a csillag,
— Az aradi tizenhárom ...

Imára hív a *kis harang,
Imára csendül meg szava,
Imát rebegjen ajakunk,
— Imádkozunk, imádkozunk ...

Tóth Gyula.

Világ krónika.

A kolera. Koreában mostanában erősen pusztít a kolera. Minthogy Koreát hivatalosan kolera-veszesnek nyilvánították, az orosz kormány a járvány behurczolásának megakadályozására megtette a kellő óvintézkedéseket.

Bolgárország királyság. Szófia diplomáciai körökben határozottan beszélnek, hogy Ferdinánd fejedelemnek a Sipka-szorosi ünnepekről való hazatérése után és miután Nikolajevics nagyvezér is el fog távozni Konstantinápolyból, — Bolgárországot királyságnak fogják kikiáltani. Valószínűséget kölcsönöz ennek a hírnek az a körülmény, hogy a szultán megerősítette a ruméliai határőrséget.

A bányász sztrájk. Pennsylvániában a bányamunkások sztrájkja egyre terjed, úgy hogy *Pennsylvania egész nemzetörségét behívták a sztrájk-területén való szolgálatra*. A helyzet mind komolyabbá válik. A behívott csapatok kötelessége lesz a dolgozni akarók, a vasut és a tulajdon megvédése és az erőszakoskodók letartóztatása.

Spanyol rablóvilág. Tohalito rabló néhány nap előtt megszökött börtönéből s azóta Cadiz környékének lakói rettegésben élnek. Fegyveres katonák hajszoják éjjel-nappal, még se tudják elfogni. — Egy másik rabló, Ernesto Rico, a madridi San-Sebastino templom prépostja 100.000 koronát lopott el egy előkelő hölgytől, akinek bizalmába befészkelte magát, azután megszökött.

Üldözik a burokat. Negyvenegy burt, a kik nagyobbára fokföldi telepesek, mikor ceyloni fogságukból hazaérkeztek Dél-Afrikába, mindjárt a kikötőben letartóztattak. Mind a negyvenegy burt hazaáru-lással vádolják a katonai bíróság előtt. Szegény burok: ezért kötötték békét?!

A görög trónörökös balesete. A görög trónörökös a minap automobiljával egy árokba bukott. Jobbszemén és a jobb kezén könnyű sérülést szenvedett. A kísérő orvosa és a gépész súlyosan megsebesültek. A gépész karját törte. Zsófia a trónörökös felesége kocsin kísérte férjét a kirándulásnál és a bukás zajától lovai megbokrosodtak, de szerencsére még idejekorán megfékeztek a lovakat.

Egyházi élet.

Az udvarhelymegyei református egyház-megye folyó hó tizenkilencedikén tartja közgyűlését Székelykereszturon, mely alkalommal néhai báró Kemény Béla főgondnokért gyászistentisztelet fog tartatni.

Uj vallás. Egy uj vallásnak akadtak követői Oroszország Zárjzin tartományában, mely olyan gyorsan terjed, hogy az orosz kormány már is kénytelen ennek útjába akadályokat gördíteni. Az uj vallás tagjai „Enochisták“-nak nevezik magukat és apostolai azt hirdetik, hogy közeledik a világ vége, a mitől a parasztok nagyon félnek és ezt a vasut, táviró és távbeszélő bevezetésének tulajdonítják. Azt állítják, hogy a fonográfból sok apró „rosz lélek“ van, melyek el fogják lépni a földet és kiirtják az emberiséget. Az „Enochisták“ szerint prófétájuk, Enoch, leszállt a földre, de elrejtőzött és csak akkor jön elő, mikor a világ végét közeledni látja.

Gr. Tisza István beiktatása M.-Szigeten. A Tisza Kálmán halálával a m.-szigeti ev. ref. lyceumnál megüresedett főgondnoki állást e hó 2-án töltötték be az ig. tan. javaslatára. Fiával gr. Tisza Istvánnal. Maga a beiktatás az ev. ref. templomban történt meg, György Endre gondnok, br. Rozner Ervin főispán, Eröss Lajos, Dr. Erdős József, dr. Kérészy Zoltán, az egyh. képviselők és M.-Szigetnek egész intelligentiája jelenlétében. Szikszay Zoltán szép imája után tette le az uj főgondnok az esküt, s mondta el nagyhatású és sokat ígérő programját. Magunk részéről Isten áldását kérjük e szép és nemes — mintegy öröklött tisztesség — hordozására.

Egyházi estély Segesvárott. Szép estélyt tartott e hó 4-én segesvári egyházunk. A köz-

vagyon nélkül szűkölködő egyház szükségait hibeinek elég sulyos adójából (fizetésük, jövedelmük 1⁰/₀-a) s a társadalmi áldozatkészségéből fedezi. A mostani estély az orgona alapja javára volt, a mi ugyan már szépen szól a kedves kis templomban, de árának egy része még fedezetlen. Az estélyen, melyet a lelkes presbiterium rendezett Sebesi Aranka, Szakács Ilona k. a.-ok működtek közre szép ének, zongora és dialog számokkal. Felolvasást pedig Nagy Károly theol. tanár tartott „A XX-ik század reggelén“ czímen fejtegetve azokat a szellemi irányzatokat, melyeknek küzdelme jellemzi századunk elejét s a melyeknek orvoslását nem a materizált vallástól, hanem az élő hitű kereszténységtől várhatjuk csupán. Másnap az ünnepi templomozáson is lapunk főszerkesztője prédikált „a halottak megelevenedéséről és beszédéről“ vonatkozással a nemzeti halottakra (okt. 6.) és egyházi élőhalottakra. Igen kívánatos volna, ha a beszéd szelid vonatkozásai a segesvári közönség által megsziveltetnének. Mert ott komoly baj tünetei észlelhetők. A társadalom nemzetiségű tagoltságához járult az utóbbi években a felekezeti megoszlás, sőt — aligha nem — ellenségeskedés, szomorú új tünetek. Vajha idejekorán orvosoltathatnának a vezető egyéniségek által. A mi egyházunk vezetőin nem szabad és nem fog mulni.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése. Az erdélyi ev. református egyházkerület ez évi egyházkerületi közgyűlését november hó 8-ik napjának délelőtt 10 órájára hivta össze Kolozsvárra br. Bánffy Dezső főgondnok. A közgyűlést az ev. ref. theologiai fakultás disztermében tartják meg. Az igazgató-tanács kijelölése szerint a közgyűlés főbb tárgyai lesznek: 1. Az igazgató-tanács és a püspök évi jelentései. 2. Az egyházkerület 1901. évi beszámolójának és az 1903. évi költségvetésének ellátása, illetve megállapítása. 3. Az egyházkerületi közgyűlés szervezetének módosítása. 4. Az egyházmegyék új és czélszerűbb beosztása. 5. A tanárválasztási szabályzat módosítása. 6. Felsőbb leány-nevelő intézet megállapítása iránti javaslat. 7. Gondnokok és tanárok megválasztása. 8. Az ifju papok kibocsátása. A közgyűlés előreláthatólag igen népes lesz és több napot fog igénybe venni.

Vegyes hírek.

Uj király-szobor. Temesvárott a király nevenapján avatták föl az uj hadapródiskolát s ugyanekkor leplezték le a királynak az intézet gyönyörű diszkertjében álló bronz mellszobrát. Az ünnepélyen a temesvári helyőrségen kívül a hetedik hadtest összes katonai méltóságai, valamint a városi és a megyei polgári hatóságok jelen voltak.

A Mátyás-szobor leleplezési ünnepe. Az október 12-re kitűzött kolozsvári Mátyás-szobor leleplezési ünnepre nagyban készülődnek Kolozsvárt. A királyt József királyi herceg fogja képviselni, a kit a kolozsvári egyetem avatott néhány év előtt tiszteletbeli doktorrá. A herceg a Ferencz József tuda-

mányegyetem új központi épületét is felavatja s jelen lesz az E. M. K. E. Erzsébet zászlójának felszentelésén is. A zászlóanyai tisztet Augusztó kir. herceggnő tölti be. József királyi hercegnek, mint a király képviselőjének jelenlétében fog megtörténni a Mátyás király szülőházában berendezett muzeum megnyitása is.

Megégett leányok. Az alsófehérmegyei Galda községben Zöldy jószágigazgató szobaleánya egy égő petróleumlámpát akart megtölteni, miközben a lámpa felrobbant és a leány ruhája lángba borult. Az égő leány sikoltozására berohant egy másik cselédleány, a ki a szerencsétlen teremtést meg akarta szabadítani szörnyü kinjaitól, de ez is sulyos égési sebeket kapott úgy, hogy rövid szenvedés után mindkettő meghalt.

Megsemmisített okmányok. Nagyvárad levéltárában felháborító felfedezést tettek a napokban. Egy nagyvárad hirlapíró kutatni akart a 48—49-iki idők írásaiban és ekkor kiderült, hogy ez évek összes jegyzőkönyveit kitépték a kötésből és megsemmisítették. A további jegyzőkönyvek már ékes németiséggel vannak írva. Nagyvárad törvényhatóságának a határozatait az 1848—1849-iki eseményekre vonatkozólag tehát csak hallomás útján lehet megismerni. Azokra nézve semmiféle jegyzőkönyv nem szolgál kuforrásul. E korszakból csupán egyes magánlevelezések, rendeletek és intézkedések maradtak fenn. A Bach korszak vandál hivatalnokai megfosztották a várost e nevezetes történeti ereklyéktől.

Franciaország büntetése. Franciaország igazságügyminisztere most adta ki évi jelentését a Franciaországban és Algírban történt büntetendő cselekményekről. Eszerint 1900 óta az esküdtszék elé került büntények száma egyre csökkent. 1880 óta a szemérem és erkölcs elleni büntettek egyre szaporodtak, de 1900 óta ismét csökkentek. Tolvajások is csökkentek. Gyilkosságok, az csetek 30 százalékában, bosszúból és gyűlöletből követették el. Csalódott szerelmések büntényei sem nem csökkentek, sem nem fogytak és a véghezvitel formáját tekintve, egyformák maradtak. 1881 óta az irni és olvasni nem tudó büntettek száma jelentékenyen fogyott. *Jelentését azzal végzi az igazságügyminiszter, hogy az iskolai nevelés kibővítésével egy arányban csökken a büntettek száma.* Vagyis a büntényeknek legbiztosabb ellenszere a társadalmi nevelés. *Ezt a nagy tanúságot a mi igazságügyminiszterünk is megszívelhetné.*

Esküvő a mütő asztal előtt. Tragikus körülmények között folyt le nemrég egy északamerikai városkában egy esküvő. Bradford Mac Gregor, egy milliomos fia rézebben jegyben járt miss Clara Schlemmer nevű leánynyal. A fiatalember évek óta sulyos vesebajban szenved, a melyre Európa leghíresebb fürdőiben is hiába keresett gyógyulást. Mikor szülővárosába visszaérkezett az orvosok mindössze egy heti időt adtak neki ha mütét alá nem veti magát. A veszedelms mütét előtt arra határozta el magát a beteg, hogy megesküszik mátkájával. A leánynak Németországban tartózkodó szülei táviratban adták engedelmüket, mire a vőlegény anyjának és egy barátjának, továbbá a menyasszony bátyjának, jelenlétében megtörtént az esküvő. A kimerült és izgatott beteg alig hallható hangon mondotta ki az igent s a menyasszony hangja minduntalan zokogásba fult. Az

esküvő után a beteget rögtön a mütőszobába vitték s végrehajtották rajta a két óra hosszát tartó sulyos operációt, a mely kitünően sikerült. A fiatal férj minden valószínűség szerint fölépül bajából.

Bosszu a Kossuth-ünnepért. Párját ritkító esetnek volt színhelye a Szeged közelében levő Nagy-Lak községe. A falut többnyire tótok lakják, a kik papjuk — Boór Lajos hirhedt pánszláv agitátor — izgatásai következtében a Kossuth ünnepélyen részt nem vettek. Hanem azért a nagy napot az ottani magyar intelligencia mégis méltóan megünnepelte. Sőt este fényes kivilágítást is rendeztek, a mi annyira dühbe hozta a bőrükbe megférni nem tudó tótokat, hogy a magyar gazdaemberek szalmakazait egymásután fölgyújtották, sőt még a községben is lángba borítottak három házat. A gyújtogatás nagy izgatottságot kellett a helységben és újabb zavaroktól lehet tartani.

Egy szabadsághős halála. A negyvennyolczas szabadságharcz egy lelkes hősnője hunyt el Nagybecskereken: özv. Rácz Antonia, a ki férje oldalán, ki honvédszázados volt, szolgálta 1848-ban a hazát. Jóformán végigküzdötte az egész szabadságharczot s részt vett majdnem minden ütközetben. A szabadságharcz leveretése után családjával együtt az elnyomatás minden csapásait végigszenvedte. A dicsőséges multu matróna legutóbb Nagyikindán lakott s a napokban Nagybecskerekre ment. Néhány nappal ezelőtt betegeskedni kezdett s tegnap éjjel meghalt.

Orosz szabadság. A czár birodalmában megreformálták a sajtótörvényt. Terjedelmes és hosszú paragrafusokat alkottak arról, hogy mit nem szabad ezentul a lapokban megírni. Tilos ezek szerint megemlékezni Tolsztojról, a szent szinodusról, a raszkolnikok szektájáról, az öngyilkosságokról; nem szabad írni a czárról, az uralkodó családról és az udvarról csak azt, a mit a hivatalos lapok már közöltek s ezeknél a hireknél is jelezni kell a forrást. Tilos a czárhoz intézett feliratokat s a kormány s a hivatalfők körrendeleteit közölni; a katonákról egy sort sem szabad közölni egyebet, mint a mit a Ruszkij Invalid jelent. Tilos továbbá a kelet-ázsiai vasutakról, Mandzsuriáról és Perzsia közigazdasági viszonyairól írni. Nem szabad a lapoknak az iskolák ügyeivel sem foglalkozni, nehogy a diákszavargásokat is tárgyalják. A politikai büntettekéről csak a hatóságok hivatalos közléseit szabad lenyomtatni; a politikai büntettek letartóztatásáról, pöréről és elítéléséről írni tilos, még nevüket, életrajzukat vagy arcképeket sem szabad közölni. Szigorúan tilos a munkásmozgalmakról és sztrájkokról írni, még a külföldiekéről sem. Az új szabályzatok után elképzelhető, mi csoda nehéz dolog lehet Oroszországban lapot szerkeszteni. — Hanem azért a gondolatot nem lehet ám, rablánczra verni!

Ugron Gábor lakásán a vakolat lehullása miatt Németi József asztalost megsemmisítésre hívták, a ki a menyezetet megvizsgálta. Mikor Ugron Gáborné és leánya kimentek a veszedelmes szobából, a menyezet leszakadt és Németi fejét ketté hasította.